

OPETUSMINISTERIÖN JA SUOMEN AKATEMIAN TULOSSOPIMUSTA 2007–2009 TÄYDENTÄVÄ SOPIMUS VUODEKSI 2009

SUOMEN AKATEMIAN TOIMINTA-AJATUS: TIETEEN PARAS

Suomen Akatemia edistää korkeatasoista tutkimusta tieteelliseen laatuun perustuvalla pitkäjänteisellä mutta määräaikaisella rahoituksella, luotettavalla arvioinnilla, tiedepoliittisella asiantuntemuksella sekä monipuolisella ja globaalilla yhteistyöllä.

YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAUVUUS

Suomen Akatemian toiminta parantaa suomalaisen tutkimuksen laatua, kansainvälistä tunnettuutta sekä vahvistaa tutkimuksen yhteiskunnallista arvostusta. Akatemia edistää tutkimuksen uusiutumista, luo edellytyksiä tutkimuksen monimuotoisuudelle sekä edistää tutkimustulosten laajamittaista hyödyntämistä hyvinvoinnin, kulttuurin, talouden ja ympäristön parhaaksi.

Päätavoite: Suomalainen tieteellinen tutkimus on korkeatasoista ja näkyvää

TOIMINNALLINEN TULOKSELLISUUS

Suomen Akatemia toteuttaa hallitusohjelmassa, hallituksen strategia-asiakirjassa, valtioneuvoston koulutuksen ja yliopistoissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa sekä valtioneuvoston periaatepäätöksessä julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä asetettuja tavoitteita sekä muita Akatemialle asetettuja strategisia tavoitteita.

Akatemia uudistaa rahoitusjärjestelmänsä yliopistolaitosta koskeviin muutoksiin soveltuviksi ja ottaa kokonaiskustannusmallin käyttöön vuonna 2009 avattavissa hauissa. Opetusministeriön tavoitteena on akatemiaprofessorin ja akatemiatutkijan virkojen muuttaminen tehtäviksi vuodesta 2010 alkaen. Opetusministeriö ja Suomen Akatemia valmistelevat muutoksen yhteistyössä.

Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen edellytyksenä tulee rahoitushakemukseen liittää kyseisen tutkimuksen tiedonhallintasuunnitelma.

Suomen Akatemia järjestää yhteistyössä opetusministeriön kanssa vuoden 2009 Tiedefoorumin.

TULOSALUE 1: TUTKIMUSEDELLYTYSTEN JA -YMPÄRISTÖJEN YLEINEN KEHITTÄMINEN

Suomen Akatemia vahvistaa osaltaan suomalaisen tutkimuksen kansainvälistä kilpailukykyä rahoittamalla korkeatasoista tutkimusta sekä tukemalla tutkimusta, jonka odotetaan lisäpanostuksella yltävän kansainvälisiin läpimurtoihin. Akatemia suuntaa voimavaroja ajankohtaisten tutkimusongelmien sekä tieteellisen kehityksen myötä syntyvien uusien tutkimusalojen tukemiseen. Akatemia voi tukea tutkimuskulttuuriaan rakentavia tutkimusaloja sekä kansallisesti merkittäviä tutkimusaloja, joiden tutkimus on jäänyt jälkeen kansainvälisestä kehityksestä.

Akatemia pyrkii omalta osaltaan määrääkäsella tutkimusrahoituksella huolehtimaan siitä, että parhaiden tutkijoiden ja tutkimusryhmien tutkimusedellytykset ovat riittävät. Akatemia edistää luovien tutkimusympäristöjen syntyä ja kehittymistä. Akatemia toimii aktiivisesti kansallisen ja kansainvälisen tutkimusyhteistyön tehostamiseksi ja huippututkimuksen kansainvälisen verkottumisen vahvistamiseksi sekä vahvistaa Suomen osallistumista kansainvälisten tieteellisten järjestöjen toimintaan. Akatemia tehostaa kansainvälistä yhteistyötä keskeisissä kohdemaissa.

Akatemia kehittää osaltaan suomalaista tutkimusjärjestelmää eri sektoreiden ja toimijoiden yhteistyönä ottaen huomioon korkeakoululaitoksen rakenteellisen kehittämisen.

Tavoite 1. Suomen Akatemia huolehtii tutkimusrahoituksellaan osaltaan siitä, että suomalainen tieteellinen tutkimus on korkeatasoista, monimuotoista ja uusiutumiskykyistä myös kansainvälisessä vertailussa.

TULOSALUE 2: TUTKIJANKOULUTUKSEEN JA TUTKIJANURAAAN LIITTYVÄT TOIMET

Suomen Akatemia toteuttaa osaltaan opetusministeriön toimenpideohjelmaa tutkijankoulutuksen ja -uran kehittämiseksi vuosille 2007–2011. Opetusministeriö on siirtänyt tutkijakouluja koskevan päätöksenteon ja seurannan Suomen Akatemialle vuodesta 2008 lähtien liitteessä 2 mainittujen suuntaviivojen mukaisesti.

Akatemia edistää tehokasta sisällöltään ja prosesseiltaan laadukasta tutkijankoulutusta tukemalla tutkijakoulujärjestelmän, tutkijakoulujen toiminnan ja kansainvälistämisen tavoitteiden saavuttamista. Akatemia arvioi tutkijakouluja koskevat hakemukset, tekee päätökset tutkijakoulupaikoista ja tukee tutkijakoulujen toimintaa sekä vastaa tutkijakoulujen seurannan kehittämistä nykyistä järjestelmällisemmäksi ja kattavammaksi.

Akatemia osallistuu joustavan yhteisrahoitteisen tutkijanuramallin sekä neliportaisen tutkijanuran kehittämiseen. Akatemian rahoituksen painopiste on tohtorin tutkinnon jälkeisen tutkijanuran kehittämisessä. Nuorten tutkijanuraa ja sukupuolten tasa-arvon toteutumista edistetään. Kansainvälistä tutkimusyhteistyötä ja tutkijoiden liikkuvuutta tuetaan.

Tavoite 2. Suomen Akatemia vastaa osaltaan siitä, että Suomessa on riittävä ja kansainvälisesti korkeatasoinen tutkijakunta.

TULOSALUE 3: TIEDEPOLIITTINEN ASiantuntemus

Suomen Akatemia toimii ennakoivasti ja aloitteellisesti kehitettäessä eurooppalaista tutkimus-aluetta (ERA) sekä NordForskin toimintaa. Akatemia ja opetusministeriö valmistelevat yhteistyössä vuoden 2009 aikana yhteistyömekanismeja Suomen kantojen muodostamiseen, edustautumiseen ja prosessien seurantaan kansainvälisillä tiedefoorumeilla.

Akatemia osallistuu tiedepoliittista päätöksentekoa tukevan tutkimuksen tuottamiseen ja rahoittamiseen. Kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä tutkimusrahoituksessa, arvioinnissa ja ennakoinnissa vahvistetaan. Erityisen tärkeää on tutkimustoiminnan vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen.

Akatemia laatii tulossopimuskaudella tieteen tila ja taso -katsauksen.

Akatemia kehittää edelleen päätöksenteon luotettavuutta, arviointimenetelmiä ja asiantuntijamenettelyjä. Arviointiperusteiden puolueettomuus ja julkisuus varmistetaan.

Tavoite 3. Suomen Akatemia on kansallisesti ja kansainvälisesti arvostettu tutkimusrahoituksen ja tiedepolitiikan asiantuntijaorganisaatio.

TULOSALUE 4: TIETEEN JA YHTEISKUNNAN VUOROVAIKUTUS

Suomen Akatemia vahvistaa asiantuntemustaan hyvää tieteellistä käytäntöä ja tutkimuseettisiä sekä aineettomia oikeuksia koskevilla kysymyksillä. Akatemia edistää osaltaan tutkimustulosten tehokasta hyödyntämistä kansalaisten, yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarpeisiin.

Akatemia vastaa osaltaan tieteen aseman ja myönteisen julkisen kuvan vahvistamisesta yhteiskunnassa. Akatemia vastaa osaltaan tutkimuksen ja tieteellisen työn tunnetuksi tekemisestä päätöksentekijöiden, kansalaisten ja erityisesti nuorison keskuudessa.

Akatemia edistää osaltaan tieteellisten julkaisujen avointa saatavuutta

Tavoite 4. Suomen Akatemia vastaa osaltaan siitä, että tutkimusta hyödynnetään laajasti, hyvinvoinnin, kulttuurin, talouden ja ympäristön parhaaksi.

HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

Suomen Akatemia kehittää työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja –hyvinvointi.

Akatemia arvioi ja kehittää oman toimintansa laatua ja tehokkuutta, jotta se pystyy mahdollisimman hyvin toteuttamaan toiminta-ajatustaan ja strategisia tavoitteitaan muuttuvassa toimintaympäristössä.

TUOTTAVUUSOHJELMA

Suomen Akatemia toteuttaa osaltaan opetusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmaa vuosille 2006 - 2011 sekä hallituksen kevään 2008 kehyspäätöstä, johon sisältyy henkilöstövähennyksenä Akatemian osalta 4 henkilötyövuotta vuonna 2009. Akatemia kehittää toimintaprosessejaan ja henkilöstörakennettaan sekä priorisoi tehtäviään ja varautuu sopeuttamaan toimintansa vähenevään henkilöstömäärään. Akatemian hallintoviraston toiminnan laatua ja tehokkuutta parannetaan kehittämällä rakenteita ja sähköisiä toimintatapoja. Tavoitteena on, että ydintehtävät hoidetaan edelleen tuloksellisesti. Tuottavuusohjelman toteuttamista seurataan vuosittain.

VOIMAVARAT 2009

Edellä sovittujen tavoitteiden toteuttamiseksi vuoden 2009 talousarviossa esitetään Suomen Akatemialle määrärahoja seuraavasti (1 000 euroa):

Momentti	TP 2007	TA+LTA 2008	TAE 2009
29.60.01 (toimintamenot)	32 326	34 079 + 889	36 171
29.60.50 (tutkimusmäärärahat)	130 505	137 433	169 941
29.60.53 (veikkausvoittovarot)	58 500	58 500	58 500

29.60.66 (kv. jäsenmaksut, CERN, EMBL, EMBC, ESRF, EUI, ESO)	12 320	12 320 + 540	13 705
Yhteensä	233 651	243 761	278 329

Toimintamäärärahan mitoituksessa on otettu huomioon tuottavuustoimenpiteiden aiheuttama vähennys, 88 000 euroa sekä lisäyksenä 1 000 000 euroa tutkijanvirkoihin (1 akatemiaprofessorin virka ja 13 akatemiaturkijan virkaa).

Opetusministeriö ja Suomen Akatemia valmistelevat vuoden 2009 alkuun mennessä periaatesuunnitelman toimitilajärjestelyistä nykyisen vuokrasopimuksen päättymisen jälkeen.

Tutkimusmäärärahat

Suomen Akatemian tutkimusmäärärahamomenteilta (29.60.50 ja 53) rahoitettaviin tutkimushankkeisiin saa vuonna 2008 hyväksyä uusia sitoumuksia 258 527 000 euron arvosta. Valtuuden lisäystä kohdennetaan vuonna 2009 erityisesti neliportaisen tutkijanuran kehittämiseen sekä huippututkimuksen ja kansainvälistämisen lisäämiseen sekä osaamisen vahvistamiseen Suomen tieteen strategisesti tärkeillä aloilla.

Sitoumusvaltuuden käytöstä arvioidaan valtiolle aiheutuvan menoja seuraavasti:

Vuosi	Myöntämisvaltuus						
	1 000 €	2008	2009	2010	2011	2012	2013
2003	152 590,0						
2004	172 590,0						
2005	175 590,0	26 338,5	17 559,0				
2006	205 590,0	61 677,0	30 838,5	20 559,0			
2007	225 290,0	78 851,5	67 587,0	33 793,5	22 529,0		
2008	245 595,0	24 559,5	85 958,3	73 678,5	36 839,3	24 559,5	
2009	258 527,0		25 852,7	90 484,5	77 558,1	38 779,1	25 852,7
Yhteensä		191 426,5	227 795,5	218 515,5	136 926,4	63 338,6	25 852,7

Momentin 29.60.50 määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 645 500 euroa muihin kuin sitoumusvaltuuden menoihin momentin perustelujen mukaisesti.

Akatemia suunnittelee tutkimusmäärärahojensa vuosittaisen käytön vastaamaan valtion talousarviossa esitettyjä valtuuden vuosierää.

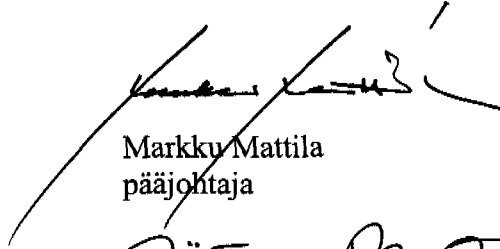
Akatemia valmistelee tutkimusinfrastruktuurihaun siten, että rahoituspäätökset voidaan tehdä vuonna 2011.

RAPORTOINTI

Akatemia raportoi edellä esitettyjen tavoitteiden saavuttamisesta ja määrärahojen käytöstä vuosittain toimintakertomuksessaan. Akatemia seuraa ja raportoi rahoituspäätöstensä jakautumisen sektoritutkimuksen painoaloille.

Sakari Karjalainen
ylijohtaja

Markku Mattila
pääjohtaja

Anita Lehikoinen
johtaja

Riitta Mustonen
ylijohtaja (tutkimus)

Liite 1: Tulosindikaattorien toteutumätiedot 2005-2007 ja arviot 2008-2009¹

Liite 2: Tutkijakoulutuksen suuntaviivat 2008

¹ Valtion talousarviossa olevat indikaattorit on alleviivattu.

LIITE 1

Tulosindikaattorit	Toteu- tuma 2005	Toteu- tuma 2006	Toteu- tuma 2007	Arvio 2008	Arvio 2009
<p>Yhteiskunnallinen vaikuttavuus:</p> <p><i>Akatemian toiminta parantaa suomalaisen tutkimuksen laatua, kansainvälistä tunnettuutta sekä vahvistaa tutkimuksen yhteiskunnallista arvostusta. Akatemia edistää tutkimuksen uusiutumiskykyä, luo edellytyksiä tutkimuksen monimuotoisuudelle sekä edistää tutkimustulosten laajamittaista hyödyntämistä hyvinvoinnin, kulttuurin, talouden ja ympäristön parhaaksi.</i></p> <p>- <u>käsiteltyjen hakemusten lukumäärä</u> 39 40 40 40 41</p> <p>- <u>akatemiatutkimusprofessorit</u> 247 260 260 267 280</p> <p>- <u>akatemiatutkijat</u> 406 396 454 482 486</p> <p>- <u>tutkijatohtoripaikat</u></p>	5 964	5 567	4 820	5 500	5 300
<p>Toiminnalliset tulokset:</p> <p>TULOSALUE 1: TUTKIMUSEDELLYTYSTEN JA -YMPÄRISTÖJEN YLEINEN KEHITTÄMINEN</p> <p><i>Tutkimuksen korkeatasoisuus</i></p> <p>1.1 Suomalaisten tutkijoiden kansainvälisten julkaisujen lukumäärän kehitys 8 034 8 384 7 578</p> <p>1.2 Asiantuntijapaneelien lausuntojen arvosanajakaumat: 5. ja 4. pisteiden osuus (rahoitetut/ei rahoitetut)</p> <p>- tutkimusmääräraha (100/34 98/37 98/27</p> <p>- akatemiatutkijan virat (96/34 100/32 100/28</p> <p>- tohtoritutkijat, yksittäiset (97/27 99/28 96/26</p> <p>1.3 Hakupaine (myöntöjen osuus)</p> <p>- Tutkimusmäärärahat</p> <p>- <u>lukumäärästä laskettuna (%)</u> 17 22 27 20 22</p> <p>- <u>rahamäärästä laskettuna (%)</u> 10 14 21 17 19</p> <p>- Ohjelmarahoitus</p> <p>- lukumäärästä laskettuna (%) 21 21 17</p> <p>- rahamäärästä laskettuna (%) 11 17 28</p> <p><i>Tutkimuksen monimuotoisuus</i></p> <p>1.4 Tutkimusrahoitus (1000 €) 218 703 238 701 264 054</p> <p>- tutkimusaloittain</p> <p>- suorituspaikoittain</p>					
<p>TULOSALUE 2: TUTKIJANURAAAN LIITTYVÄT TOIMET</p> <p><i>Ammattimaisen tutkijanuran tukeminen</i></p> <p>2.1 Hakupaine (nimitettyjen ja määrärahan saaneiden osuus hakijoista)</p> <p>- Tutkimusvirat (%) 15 10 12</p> <p>- Tutkijatohtorit (yksittäiset) (%) 29 24 25</p> <p><i>Naisten tutkijanuran ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen</i></p> <p>2.2 Naisten osuus sukupuolen mukaan (hakeneet ja nimitetyt)</p> <p>- Tutkimusmäärärahat (%) 24/23 24/26 26/26</p> <p>- Tutkimusvirat (%) 32/26 38/42 37/47</p> <p>- Tutkijatohtorit/yksittäiset (%) 47/49 47/52 49/49</p>					

<i>Tutkimuksen verkottaminen ja kansainvälisyys</i>					
2.3 Tutkijoiden koulutus ja työskentely ulkomailla					
- Suomalaiset ulkomailla					
- henkilöiden lukumäärä	123	117	103		
- henkilötyökuukaudet	1 415	1 535	1 252		
TULOSALUE 3: TIEDEPOLIITTINEN ASiantuntemus					
<i>Kansallisesti ja kansainvälisesti arvostettu asiantuntijaorganisaatio</i>					
3.1 Mediabarometri ja yhteisökuvatutkimus vuorovuosina					
<i>Innovaatiojärjestelmän toimijoiden yhteistyö ja tutkimushallinnon kansainvälisyys</i>					
3.2 Kansallinen rahoitusyhteistyö tutkimusohjelmissa					
- ohjelmat yht. / Tekes osallistuu	14/8	18/8	15/5		
- Min. ja muut julkiset rahoittajat	12	11	10		
3.3 Sopimusperusteinen kansainvälinen ohjelmatoiminta					
- uudet sopimukset	5	2	2		
- uudistetut sopimukset	5	1	4		
3.4 Kansainvälinen arviointiyhteistyö					
3.5 Kansainväliset sopimukset	57	57	58	58	58
TULOSALUE 4: TIETEEN JA HTEISKUNNAN VUOROVAIKUTUS					
<i>Tutkimuksessa syntyneiden sosiaalisten ja teknologisten innovaatioiden hyödyntämisen edistäminen</i>					
4.1 Tutkimusrahoituksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus					
<i>Tieteen tunnettuus ja julkisuuskuva</i>					
4.2 Lehdistö seurannan analyysi: Saksitut / kirjoitusten sävyn laadullinen analyysi					
4.3 <u>Tiedetapahtumat: Tiedekilpailu Viksu</u>					
- osallistujat (lkm)	170	205	176	200	200
- koulut (lkm)	52	46	36		
4.4 Tiedebarometri 2004					
MUUT TAVOITTEET					
<i>Henkilöstön hyvä työkyky ja -viihtyvyys</i>					
5.1 Henkilöstötilinpäätös					
<i>Henkilöstö</i>					
- henkilöstön lukumäärä	168	166	155		
- <u>tehdyt henkilötyövuodet</u>	<u>166</u>	<u>165</u>	<u>158</u>	<u>158</u>	<u>154</u>
- vakinaiset / määräaikaiset (%)	71/29	75/25	75/25		
- kokoaikaiset /osa-aikaiset (%)	93/7	90/10	88/12		
- miehet / naiset (%)	26/74	29/71	26/74		
- henkilöstön keski-ikä	44,6	44,8	45,2		
- henkilöstön koulutustasoindeksi	5,9	6,0	6,1		
- kokonaistyövoimakustannukset (1000 €)	7 592	7 619	8 001		
- kokonaistyövoimakustannukset (1000 €) /htv	46	46	50		
- välilliset työvoimakustannukset (1000 €)	3 391	3 097	3 429		
- tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta (%)	80,5	80,7	75,6		
- tehdyn työajan palkat (% palkkasummasta)	71,8	74,6	73,4		
<i>Työhyvinvointi</i>					
- <u>työilmapiiri- ja hyvinvointibarometri</u>					
- sairauspäivät / htv	6,7	9,3	8,1		
- työterveyshuolto (€/htv)	685	511	619		

- Tyhy-toiminta (€/htv)	264	238	325		
<i>Osaaminen, aineeton pääoma</i>					
- koulutuskustannukset (€/htv)	2 439	2 248	3 237		
- koulutuspäivät (työpäiviä/htv)	6,3	5,5	7,5		
- henkilöstön arvo (1000 €)	86 099	91 132	90 966		

LIITE 2:

Opetusministeriön ja Suomen Akatemian tulossopimusta 2007-2009 täydentävät tutkijakoulutuksen suuntaviivat

Tutkijakouluhaku 2008

Suomen Akatemia järjestää yhdeksännen tutkijakouluhaun vuonna 2008 niin, että päätös tutkijakoulupaikoista on opetusministeriön käytävissä viimeistään helmikuussa 2009. Päätös koskee vuoden 2010 alusta käyttöön tulevia nelivuotisia tutkijakoulupaikkoja. Vuoden 2010 alusta tutkijakoulupaikkoihin osoitetaan valtionapua n. 46 miljoonaa euroa, missä ovat mukana vuoden 2006 päätöksestä aiheutuvat tutkijakoulukulut (699 tutkijakoululaista, 51 koordinaattoria). Tutkijankoulutettavia on vuoden 2010 alussa korkeintaan 1600 ja uusia koordinaattoreita enintään 20. Rahoitus osoitetaan hakemukset allekirjoittaneille yliopistoille, joilla on vastuu tutkijankoulutettavien palvelussuhteesta ja palkkauksesta. Yliopiston on rahoituksella otettava tutkijakouluun vähintään opetusministeriön kanssa tulossopimuksessa sovittava määrä tutkijankoulutettavia. Yliopistot vastaavat siitä, että tutkijankoulutettavien palkka on yliopistojen palkkausjärjestelmän mukainen.

Suomen Akatemia huomioi tutkijakouluhaussa ja hakemusten arvioinnissa yliopistojen taloudellisen ja hallinnollisen aseman muuttumisen sekä opetusministeriön julkistamat rakenteellisen kehittämisen suuntaviivat (7.3.2008).

Hakemusten arvioinnissa käytetään kriteereinä tutkijakoulun tieteellistä ja toiminnan laatua, kansainvälistymisen rakenteita, ulkomaisten opiskelijoiden osuutta, kaksois- ja yhteistutkintojärjestelyjä ja koulutuksen työelämävastaavuutta. Tutkijakoulut ovat riittävän suuria vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Tutkijakoulupäätös tukee yliopistojen välistä yhteistyötä ja työnjakoa. Siinä huomioidaan tohtoritarpeen alakohtainen ennakointi ja monitieteisyyden edistäminen. Tutkijakoulupäätöksessä voidaan painavasta syystä osoittaa tutkijakoulustatus tutkijakoululle, jonka tieteellinen laatu ei riittäisi rahoituspäätöksen tekemiseen.

Suomen Akatemia seuraa tutkijakoulupäätöksellään perustettavien ja jatkettavien tutkijakoulujen toimintaa. Seurantaa, raportointia ja tutkijakoulujärjestelmän kehittämistä Suomen Akatemia ja opetusministeriö valmistelevat tiiviissä yhteistyössä.